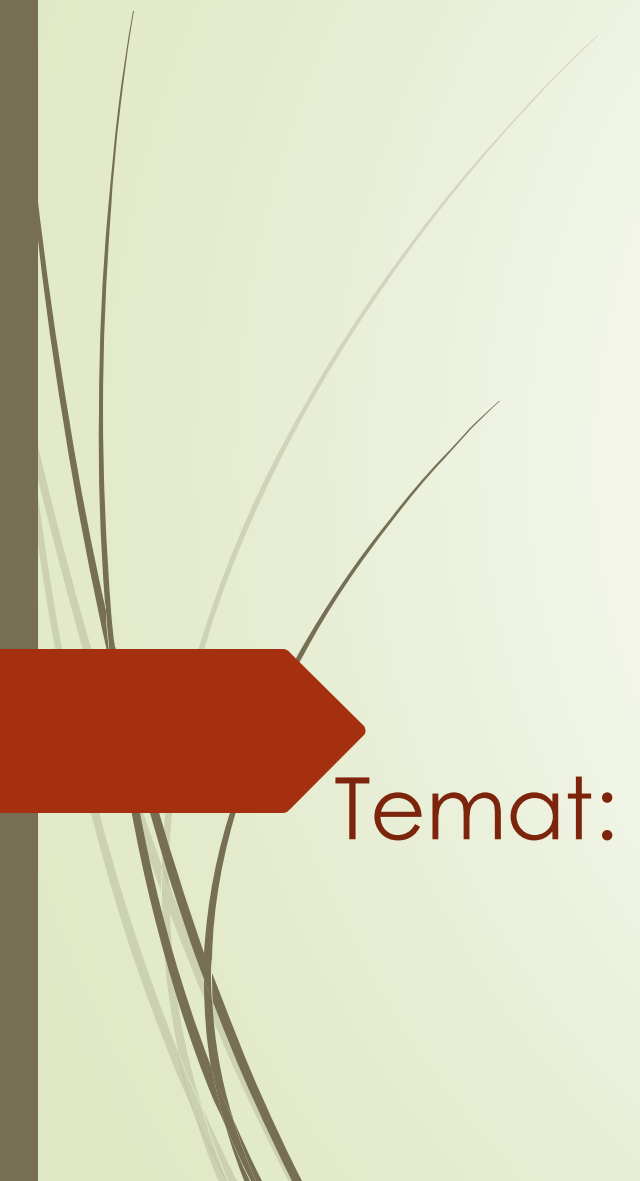

Projekt edukacyjny – klasa 7e

Temat: Nurt impresjonistyczny w malarstwie polskim

Impresjonizm

Impresjonizm to ruch artystyczny, który zrewolucjonizował sztukę drugiej połowy XIX wieku, wprowadzając nowy sposób postrzegania rzeczywistości. Dzieła jego mistrzów, takich jak Claude Monet, Edgar Degas, Pierre-Auguste Renoir i Camille Pissarro, charakteryzują się lekkimi, krótkimi pociągnięciami pędzla, tworzącymi dynamiczne, pełne życia i ruchu kompozycje. Główne tematy impresjonizmu obejmują pejzaże, sceny miejskie oraz portrety, a wszystkie te motywy łączy fascynacja zjawiskami atmosferycznymi i zmieniającym się światłem. Artystyczne eksperymenty malarzy koncentrowały się na uchwyceniu chwili, wrażeń i subiektywnych odczuć. Pod wpływem tego nurtu tworzyli również polscy malarze – Józef Pankiewicz, Władysław Podkowiński, Aleksander Gieryski, Jan Stanisławski, Leon Wyczółkowski, Stanisław Wyspiański. Światło słoneczne, jasny koloryt, ulotne wrażenia wizualne stały się dominującym walorem ich dzieł.

Aleksander Gierymski,
Autoportret, 1900 r.

Ignacy Aleksander Gierymski (1850 - 1901) – polski malarz z końca XIX wieku. Był przedstawicielem realizmu, a także ważnym prekursorem impresjonizmu w Polsce. Prace Gierymskiego można porównać do francuskich impresjonistów. Znane obrazy malarza to: *Żydówka z pomarańczami* (1881); *W altanie* (1882); *Powiśle* (1883); *Sandblasters* (1887); *Wieczór nad Sekwaną* (1892–1893); *Morze* (1891); *Luwr nocą* (1892); *Katedra w Amalfi* (1897-1898). Artysta wiele lat mieszkał we Włoszech, Niemczech, Francji i tam powstały jego największe dzieła.

Aleksander Gierymski – dzieła sztuki

Aleksander Gierymski, W alei (Park Schleissheim w pobliżu Monachium), 1895 r., kolekcja prywatna,

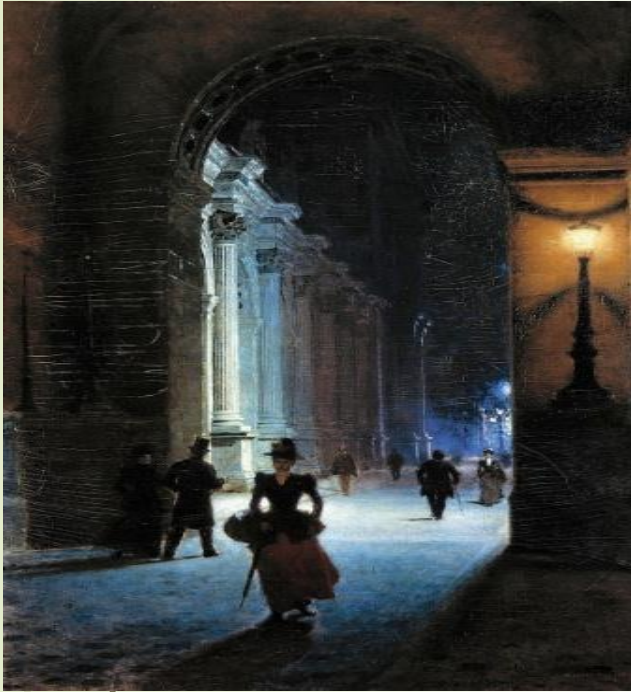

Aleksander Gierymski, W altanie, 1882 r., Muzeum Narodowe, Warszawa

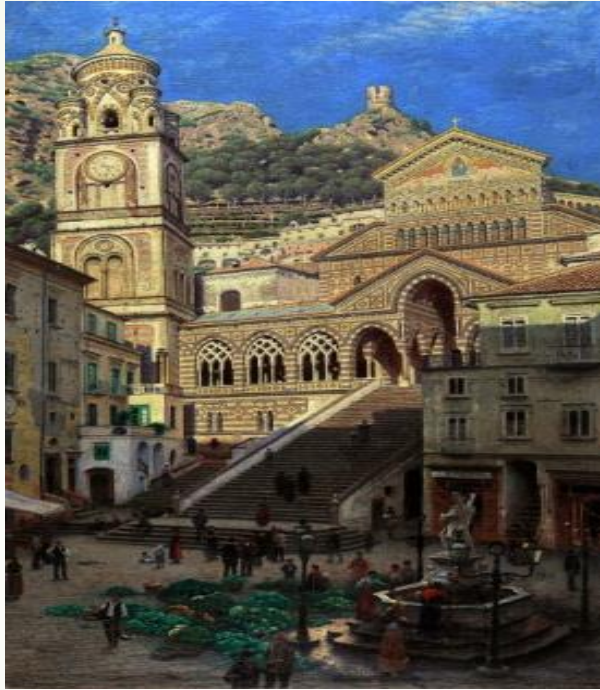

Aleksander Gierymski, Żydówka z pomarańczami, 1881 r.

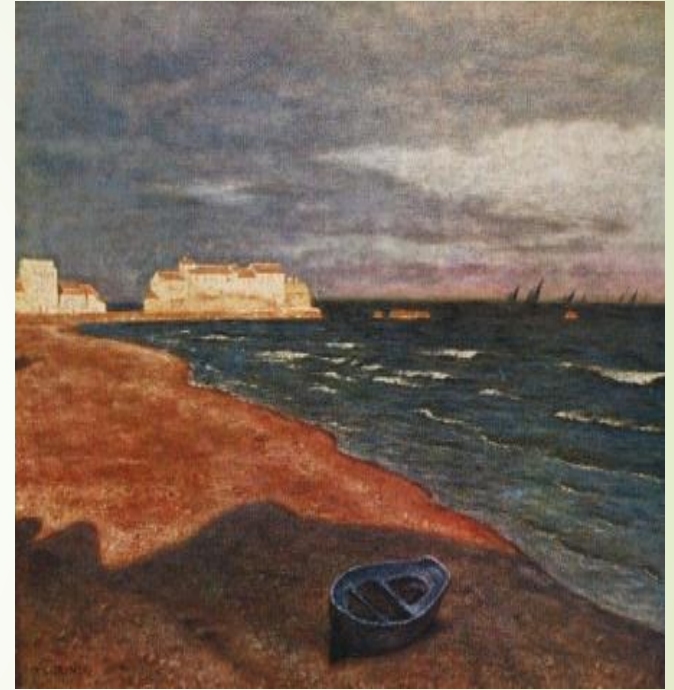
Aleksander Gierymski – dzieła sztuki

Aleksander Gierymski, Luwr
nocą, 1892 r.

Aleksander Gierymski,
Katedra w Amalfi, 1897-1898 r.

Aleksander Gierymski,
Morze, 1891 r.

Opis obrazu - Aleksander Gierymski, Wieczór nad Sekwaną, 1893 r.

Obraz – **Wieczór nad Sekwaną** ukazuje fragment rzeki o zmierzchu, z widocznym w głębi budynkami - Pont du Carroussel i Luwru. Dogasające światło dnia przecina bladą łuną górną partię nieba, srebrząc taflę wody i wsączając się różową poświatą w unoszącą się nad wodą mgłę i w pociemniały horyzont. Dla oddania migotliwości rzeki poruszonej sunącymi barkami, odbijającej ostatnie refleksy słońca, Gierymski zastosował metodę dywizjonizmu, kładąc obok siebie cieniutkie smużki niezliczonej odcieni błękitów, szarości i oranżu.

Aleksander Gierymski, Wieczór nad Sekwaną, 1893, olej na płótnie, 121 x 185 cm, Muzeum Narodowe w Krakowie

Józef Pankiewicz,
"Autoportret"

Józef Pankiewicz (1866 – 1940) – polski malarz i grafik, pedagog. Artysta tworzył dzieła malarskie pod wpływem różnych nurtów sztuki nowoczesnej: impresjonizmu, postimpresjonizmu, kubizmu, fowizmu, symbolizmu. Pankiewicz zapoznawszy się z pracami impresjonistów starał się przenieść na rodzimy grunt francuskie trendy malarskie. Niestety dzieła nawiązujące do impresjonizmu: *Targ na kwiaty przed kościołem Św. Magdaleny w Paryżu* (1890), *Wóz z sianem* (1890), *Pejzaż z krzewami* (1890) spotkały się z nieprzychylnym odbiorem polskiej krytyki i publiczności. W kolejnych latach artysta namalował szereg obrazów i akwafort we Francji w nurcie impresjonistycznym i postimpresjonistycznym.

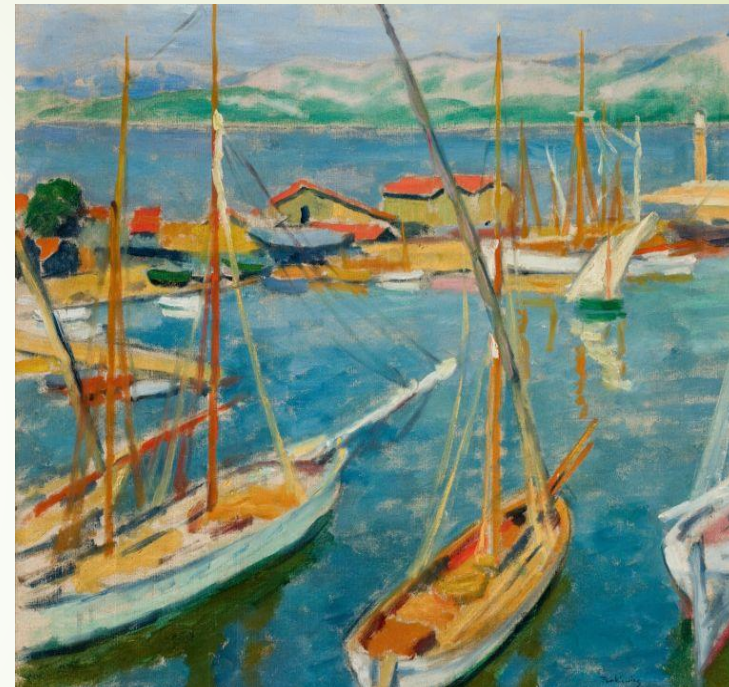
Józef Pankiewicz – dzieła sztuki

Józef Pankiewicz, Wóz z sianem, 1890, olej, płótno, 50,5 × 69,2 cm, Muzeum Narodowe w Krakowie

Józef Pankiewicz, Lato („Pejzaż z krzewami”), 1890, olej, płótno, 67,5 x 56,5 cm, Muzeum Śląskie w Katowicach

Józef Pankiewicz, Port w Saint-Tropez, 1909, Muzeum Narodowe w Krakowie

**Józef Pankiewicz, *Targ na kwiaty przed kościołem La Madeleine w Paryżu, 1890*,
olej na płótnie, 94 x 129 cm, Muzeum
Narodowe w Poznaniu**

Opis obrazu – Józef Pankiewicz, *Targ na kwiaty przed kościołem La Madeleine w Paryżu, 1890 r.*

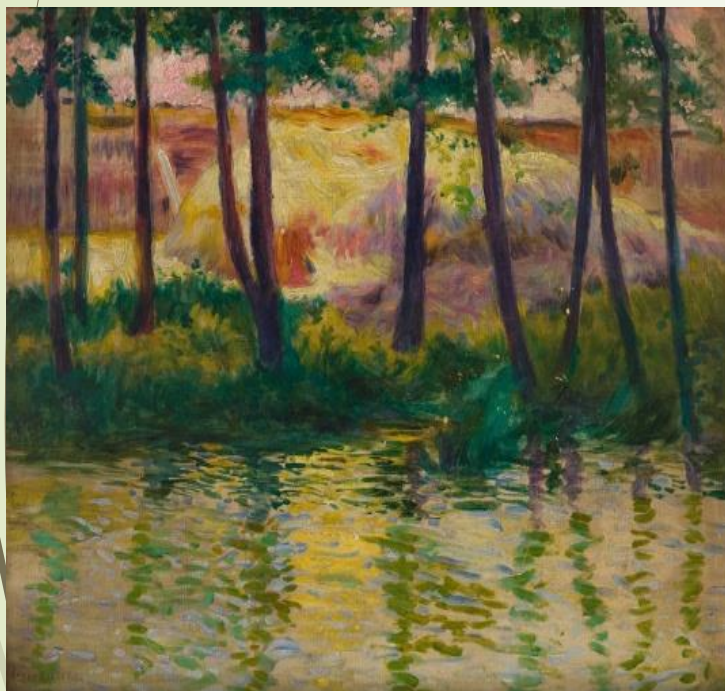
Obraz Józefa Pankiewicza - ***Targ na kwiaty przed kościołem La Madeleine w Paryżu*** jest pierwszym polskim dziełem malarskim, w którym zastosowane zostały techniki impresjonistyczne. Początkowo tworzony w konwencji realizmu, pod wpływem obejrzanej w Paryżu wystawy dzieł Moneta, został przez artystę przemalowany. Obraz przedstawia rozświetlony słońcem targ, na którym prowadzona jest sprzedaż kwiatów. Na pierwszym planie widzimy kobiety w kolorowych długich sukniach przechadzające się w aleję. Po obu stronach alei ustawione są stragany z bukietami kwiatów. Obraz jest utrzymany w jasnej tonacji. Artysta pokrył płótno drobnymi plamami o intensywnych barwach i uzyskał chropowatą fakturę.

**Władysław Podkowiński,
Autoportret, 1887 r.**

Władysław Ansgary Podkowiński, pseudonim „Andrzej Ansgary” (1866- 1895) – polski malarz i ilustrator, prekursor impresjonizmu w Polsce. Artysta tworzył dzieła malarskie pod wpływem impresjonizmu i symbolizmu. Malował pejzaże, sceny figuralne, portrety, obrazy symboliczne. Cechy impresjonizmu odnajdujemy w licznych dziełach malarskich: *Pole łubinu* (1891), *Krajobraz zielony ze strumykiem* (1891), *Dzieci w ogrodzie* (1892), *W ogrodzie* (1892), *Konwalia* (1892), *Ulica Nowy Świat w dzień letni* (1892), *Pejzaż ze stogiem* (1893), *Wilczyce - pole koniczyny* (1893), *Krajobraz Sobótki* (1893), *Stogi nad strumieniem*, *Jezioro w parku*.

Władysław Podkowiński – dzieła sztuki

Władysław Podkowiński,
Pejzaż ze stogiem, 1893 r.

Władysław Podkowiński,
Wilczyce - pole koniczyny, 1893,
Muzeum Narodowe w
Warszawie,

Władysław Podkowiński, Ulica
Nowy Świat w dzień letni, 1892,
Muzeum Narodowe w
Warszawie

Opis obrazu - Władysław Podkowiński, Dzieci w ogrodzie, 1892

Obraz - **Dzieci w ogrodzie** został namalowany bezpośrednio w plenerze. Na pierwszym planie widzimy dwoje dzieci. Jedno z nich podlewa kwiatową grządkę. Ma na sobie spodenki i koszulę z kołnierzykiem. Twarze dzieci nie są dokładnie naszkicowane. Druga postać stoi trochę dalej, przygląda się podlewaniu kwiatków przez starsze dziecko. Ogródek kwiatowy jest otoczony brązowym płotem z białą furtką. Za nim widać krzewy i łąkę. W kompozycji malarz użył zabiegu wykadrowania w bliskim planie podpatrzonego fragmentu natury. Zbudowany po przekątnej obraz artysta oparł na kontraście barw z gamy zieleni i żółci. Udało mu się także osiągnąć efekt lirycznego nastroju, wydobyty umiejętnie rozłożonym światłem. Obraz był prezentowany Salonie Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w 1892 roku.

Władysław Podkowiński, Dzieci w ogrodzie, 1892 r., olej, płótno, 47 x 67 cm, Muzeum Narodowe w Warszawie

Jan Stanisławski

Jan Stanisławski - przedstawiciel modernizmu i symbolizmu w polskim malarstwie pejzażowym. Nazywany był wielkim malarzem małych obrazów. Stanisławski malował ulotne zjawiska atmosferyczne, inspirowane paryskim impresjonizmem. Cechą pejzaży artysty jest światło słoneczne, blask księżyca, zaakcentowany pierwszy plan i daleka linia horyzontu. Stanisławski stosował przy tym grubą fakturę i nasyconą kolorystykę. Tematem niewielkich obrazów były motywy roślinne, które kadrował fotograficznie eksponując grę światła oraz skupiając się na nastroju i symbolicznej wymowie rozciągającego się w tle krajobrazu. Jan Stanisławski i jego zdominowana przez pejzaże twórczość uformowała malarstwo krajobrazowe końca XIX i pierwszych lat XX wieku.

Jan Stanisławski – dzieła sztuki

Jan Stanisławski, Pole kapusty
, ok. 1895-97, Muzeum
Narodowe w Warszawie

Jan Stanisławski, Ule na Ukrainie,
1895, Muzeum Narodowe w
Krakowie

Jan Stanisławski, Sad, 1899,
Muzeum Narodowe w Krakowie

Jan Stanisławski – dzieła sztuki

Jan Stanisławski, Topole nad wodą, 1900,
Muzeum Narodowe w Krakowie

Jan Stanisławski, Gdzieś na Ukrainie, 1900, kolekcja prywatna

Jan Stanisławski, Cerkiew Michałowska w Kijowie, ok. 1903,
Muzeum Narodowe w Warszawie

Opis obrazu – Jan Stanisławski, Bodiaki pod słońce, 1895 r.

Obraz - **Bodiaki pod słońce** należy do serii dzieł Stanisławskiego, w których najmocniej ujawnia się spirytualizm jego postawy wobec natury. Tematem obrazu są motywy roślinne - kilka traw, bodiaków, ostów, samotna jabłoń, szara kępa badyli - wyeksponowane na pierwszy plan. Obraz ukazuje tytułowe bodiaki na tle innych roślin, które rosną na zielonym polu. W oddali widać pagórki porośnięte trawą, krzewy i drzewa. W lewym rogu widoczny jest fragment błękitnego nieba. Obraz jest prosty, malowany pod światło, co spowodowało „zagubienie konturów”, dzięki czemu możemy w nim odkryć tajemniczość świata tego krzewu. Stanisławski zastosował grubą fakturę i nasyconą kolorystykę.

Jan Stanisławski, Bodiaki pod słońce,
1895, olej, płótno na tekturze, 40,5 x
30 cm, Muzeum Narodowe w
Warszawie

Leon Wyczółkowski

Leon Wyczółkowski (1852- 1936) - malarz, grafik i rysownik. Jego twórczość charakteryzowała wszechstronność zarówno pod kątem technik, jak i podejmowanych tematów. Artysta malował m.in. pejzaże, sceny rodzajowe, portrety. Lubił eksperymentować. Tworzył w technice oleju, akwareli, tuszu, pastelu, tempery, ołówka oraz grafiki. W jego pracach dostrzec można kolejno wpływy realizmu, impresjonizmu, modernizmu, symbolizmu. Liczne dzieła artysty przywołują na myśl malarstwo impresjonistyczne, jednak w części z realistycznym widzeniem. Najstojniejsze obrazy to: *Orka na Ukrainie*, *Siewca*, *Rybak*, *Rybacy*, *Kopanie buraków*, *W wietrzny dzień*, *Pejzaż morski z Połągi*, *Morze z Połągi*, *Gra w krokieta*.

Leon Wyczółkowski – dzieła sztuki

**Leon Wyczółkowski ,
Siewca, 1896**, olej, płótno,
88 x 56 cm, Muzeum Śląskie,
Katowice

**Leon Wyczółkowski, Rybacy,
1891r.**

**Leon Wyczółkowski, Gra w krokieta,
1895**, olej, płótno, 90 x 77 cm,
Muzeum Narodowe w Krakowie

Leon Wyczółkowski – dzieła sztuki

Leon Wyczółkowski, Rybak z siecią, 1891, olej płótno, 35 x 28,5 cm, Muzeum Narodowe w Krakowie

Leon Wyczółkowski, Kopanie buraków, 1893, olej, płótno, 45 x 70 cm, Muzeum Narodowe w Krakowie

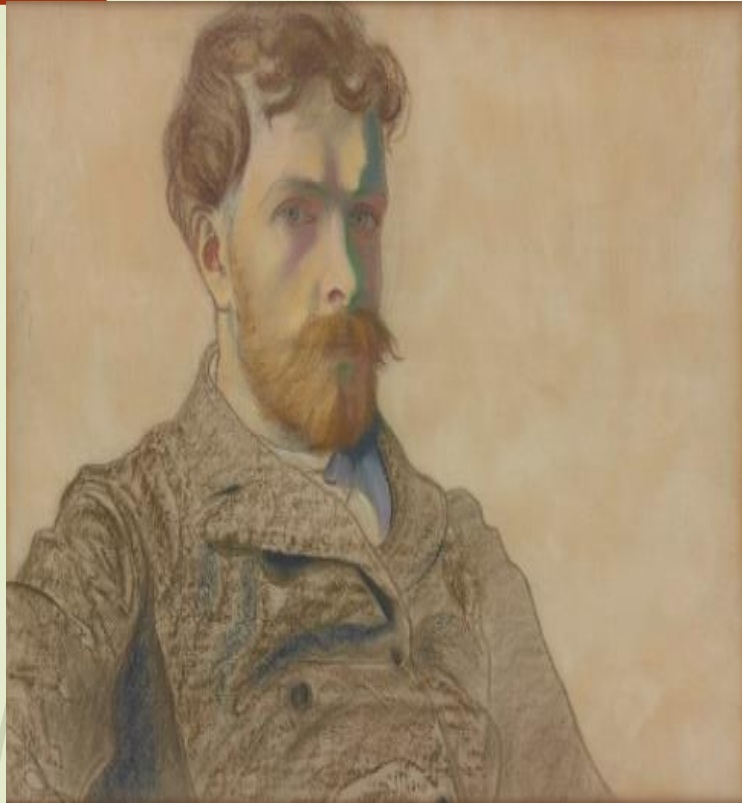
Leon Wyczółkowski, Rybak, 1911, olej, płótno, 112 x 83,5 cm, Muzeum Narodowe w Warszawie

Leon Wyczółkowski, Orka na Ukrainie, 1892, olej, płótno, 73 x 121,5 cm, Muzeum Narodowe w Krakowie, Galeria Sztuki Polskiej XIX wieku w Sukiennicach

Opis obrazu - Leon Wyczółkowski, Orka na Ukrainie, 1892 r.

Orka na Ukrainie – obraz Leona Wyczółkowskiego jest nazywany „arcydziełem polskiego mistrza realizmu oraz impresjonizmu”. Utrzymana w ciepłych tonach kompozycja ukazuje pracę ukraińskiego rolnika. Wyraźnie zaznaczone są bruzdy ziemi, a kopyta wołów, które wykonują swoją pracę wznoszą drobny pył. Kolorystyka obrazu jest ciepła, choć wyjątkowo ostra i wyrazista. Malarz świetnie zagrał cieniami i kontrastami, nadając swojemu dziełu maksymalnie realistyczny wydźwięk. Migające promienie słoneczne zlewają się w jarzący fiolet, który dociera prosto do oczu widza. Dzieło bliskie jest założeniom francuskiego impresjonizmu. Wykorzystana została w nim technika melanżu optycznego, czyli kładzenia obok siebie drobnych plamek pigmentu.

**Autoportret Stanisława
Wyspiańskiego , 1905 r.**

Stanisław Mateusz Ignacy Wyspiański (1869- 1907) - polski literat i artysta wizualny: dramaturg, poeta, malarz, grafik, architekt, projektant mebli. Dorobek artystyczny Wyspiańskiego jest bardzo szeroki i obejmuje dzieła różnego typu: rysunki, szkice, obrazy olejne, pastele, grafikę. Na przełomie 1904 / 1905 roku Wyspiański namalował pastelami cykl pejzaży - *Widok z okna na Kopiec Kościuszki*, w których można dostrzec cechy malarstwa impresjonistycznego. Artysta podczas ich malowania nie skupiał się na detalach, tylko na świetle i kolorze, które były inne optycznie w zależności od pory roku czy dnia oraz warunków atmosferycznych. W rezultacie obrazy „były zupełnie do siebie niepodobne”, choć malowane z tego samego punktu obserwacji.

Stanisław Wyspiański – dzieła sztuki

Stanisław Wyspiański, Poranek pod Wawelem / Planty o świcie, 1894,
technika olejna, 100 x 200 cm,

Stanisław Wyspiański, Pejzaż wiosenny,
1906-1907, pastel na tekturze, 98 x 68.5 cm

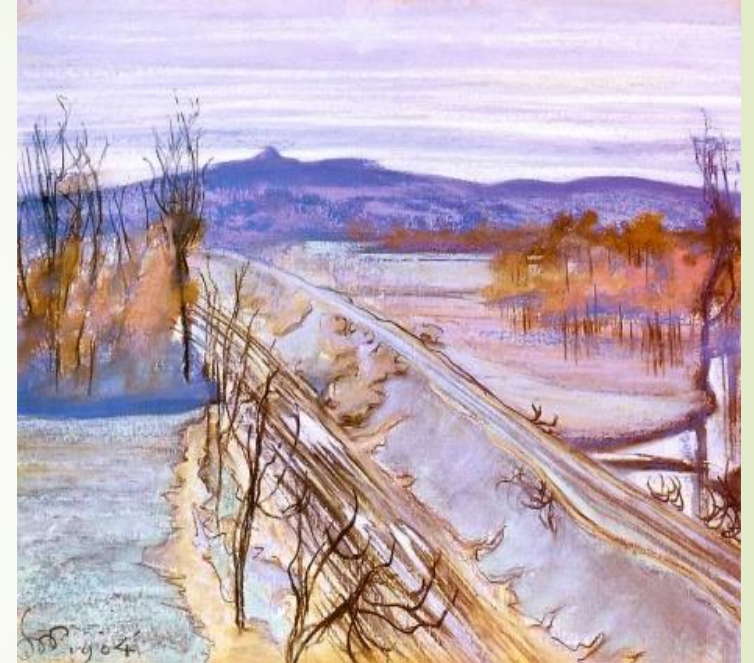
Cykl pejzaży z okna szafirowej pracowni na Kopiec Kościuszki

Stanisław Wyspiański, Widok z okna pracowni na Kopiec Kościuszki, 1904, Muzeum Narodowe w Krakowie

Stanisław Wyspiański, Widok z okna pracowni na Kopiec Kościuszki, 1904, Własność prywatna

Stanisław Wyspiański, Widok na Kopiec Kościuszki w Krakowie, 1904, Muzeum Śląskie w Katowicach

Opis obrazu - Stanisław Wyspiański, Widok z okna pracowni na Kopiec Kościuszki, 1904 r.

Obraz przedstawia zimowy pejzaż łąk w pozycji horyzontalnej, które prowadziły na Kopiec Kościuszki. Widoczne są drzewa, których liście już dawno opadły, nieco zabłocona droga, którą niedawno ktoś musiał przejeżdżać. Niebo jest zachmurzone. Obraz ten nie poprawia nastroju odbiorcy, ale wprawia go raczej w nostalgię.

Widok z okna pracowni artysty na Kopiec Kościuszki – to cykl pejzaży wykonanych pastelami na przełomie 1904/1905 roku. Artysta uwiecznił widok kopca w różnych porach dnia, w dni słoneczne i pochmurne.

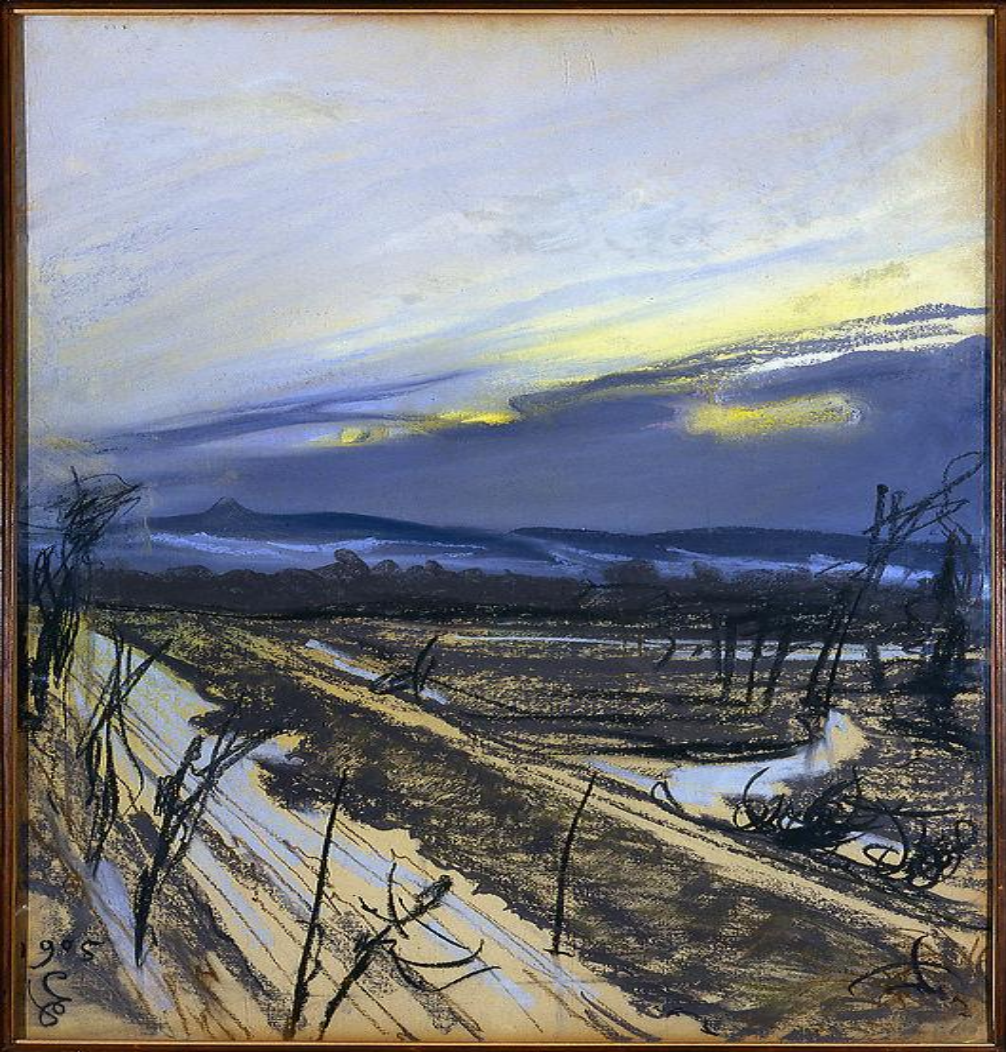
**Stanisław Wyspiański, Widok z okna
pracowni artysty na Kopiec
Kościuszki, 1904**, 48,5 × 62,5 cm,
pastel, gwasz, papier, Muzeum
Śląskie w Katowicach

Opis obrazu - Stanisław Wyspiański, Widok z okna pracowni artysty na Kopiec Kościuszki, 1904 r.

Obraz napawa odbiorcę pozytywnymi odczuciami. Artysta użył tu żółcieni, która kojarzy się ze słońcem, przyjemnym ciepłem, radością. Barwa nieba wskazuje na zachód zwiastującego koniec dnia słońca i niesamowicie kontrastuje z chłodnym błękitem wzgórz. Przedstawiony ląd zajmuje 2/3 powierzchni obrazu. Większość jest pokryta bielą, możemy jednak dostrzec ciepłe błyski światła.

**Stanisław Wyspiański, Widok z okna
pracowni na Kopiec Kościuszki,
1904, Własność prywatna**

Opis obrazu - Stanisław Wyspiański, Widok z okna pracowni artysty na Kopiec Kościuszki, 1905 r.

Kolejny obraz ukazuje widok na Kopiec Kościuszki o poranku. Przez ciemną połąć nieba przedziera się światło, które ma swoje odbicie w niepokrytej pastelami beżowej teksturze. Drzewa są naszkicowane dosyć szybko, co możemy wyczytać patrząc na ich zupełnie nierealistyczne przedstawienie. Artysta zdecydował się na użycie prostej formy w postaci linii niemalże tej samej grubości. Dzięki temu zabiegowi drzewa sprawiają wrażenie jakby były bliskie śmierci – wyglądają na osłabione, a mroczne otoczenie idealnie wpisuje się w tę interpretację.

Stanisław Wyspiański, Widok z okna pracowni artysty na Kopiec Kościuszki w okresie roztopów, 1905, Muzeum Narodowe w Warszawie

Opis obrazu - Stanisław Wyspiański, Widok z okna pracowni artysty na Kopiec Kościuszki , 1905 r.

Obraz ukazuje roztopy i początek wiosny. Malarz przedstawił ten moment jako zanikającą biel śniegu odsłaniającą zielenie i brązy – kolory ziemi. Niebo, jest ciepłą plamą barwną, kontrastuje z kolorem wzgórz. Kolorystyka obrazu jest urozmaicona. Obraz został wykonany w 1905 roku.

**Stanisław Wyspiański, Widok z
okna pracowni artysty na Kopiec
Kościuszki , 1905 r.**

Bibliografia

Bernat A.: *Józef Pankiewicz*. Warszawa 2006.

Czapski J. : *Józef Pankiewicz. Życie i dzieło. Wypowiedzi o sztuce*.
Warszawa 1936. Reprint, Lublin 1992.

Dobrowolski T., *Nowoczesne malarstwo polskie*, t. II, Ossolineum 1960,
s. 397

Galeria Malarstwa Polskiego. Przewodnik Multimedialny, 2005

Katalog wystawy: *Leon Wyczółkowski. Artysta – profesor (1852-1936) w
160. rocznicę śmierci*, Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego,
Bydgoszcz 2012

Katalog wystawy: *Leon Wyczółkowski – tajniki warsztatu artysty,
zagadnienia konserwatorskie i warsztatowe w jego obrazach*,
Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego, Bydgoszcz 2007

Malinowski J.: *Leon Wyczółkowski*, Kraków 1995

Micke-Broniarek E.: *Mistrzowie pejzażu XIX wieku*. Wrocław 2005.

Lichocki A.: *Józef Pankiewicz*. Warszawa 1973.

Teksty o malarzach 1890-1918. Wrocław 1976.

<https://pl.wikipedia.org/>
<https://sztukipiekne.pl/10-najpiekniejszych-obrazow-polskiego-impresjonizmu/>
<https://zpe.gov.pl/a/nurt-impresjonistyczny-w-malarstwie-polskim/>
https://historiaposzukaj.pl/wiedza,obrazy,566,obraz_pankiewicz_targ.html
<https://mnp.art.pl/targ-na-kwiaty-przed-kosciolem-la-madeleine-w-paryzu>
<https://sztukipiekne.pl/impresjonizm-importowany-jozef-pankiewicz-w-kazimierzu-dolnym/>
[http://www.imnk.pl/gallerybox.](http://www.imnk.pl/gallerybox)
<https://zpe.gov.pl/a/od-francuskich-trendow-impresjonizmu-po-styl-cezannea---tworczość-jozefa-pankiewicza>
<https://niezlasztuka.net/o-sztuce/jozef-pankiewicz-malarz-ktory-zyl-aby-tworzyc/>
<https://mnk.pl/zbiory/wladyslaw-podkowinski-prekursor-polskiego-impresjonizmu>
<https://cekis.pl/relacje/historia-jednego-obrazy-dzieci-w-ogrodzie/>
<http://muzea.malopolska.pl/czy-wiesz-ze/-/a/malarz-jan-stanislawski-i-jego-uczniowie>
<https://zpe.gov.pl/a/symboliczny-pejzaz-modernistyczny-jana-stanislawskiego/>
<https://culture.pl/pl/tworca/leon-wyczolkowski>
<https://krakow.wyborcza.pl/krakow/56,35796,22750162,10-obrazow-stanislawa-wypianskiego-ktore-trzeba-znac-wsrod.html>
<http://www.isztuka.edu.pl/i-sztuka/>